

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS (2010)

Dalyko pavadinimas	Mokslų kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Mityba ir visuomenės sveikata (5 kreditai, 150 valandų)	Visuomenės sveikata (09B) Mityba (420B)	Medicinos	Visuomenės sveikatos institutas
Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius	Studijų būdas	Kreditų (valandų) skaičius
Paskaitos	0 kreditų	Seminarai	0,4 kredito (12 val.)
Konsultacijos	0,4 kredito (12 val.)	Individualus darbas	4,2 kr.(126 val.)

Dalyko anotacija:**Dalyko tikslas:**

įgyti žinių, susijusių su mitybos, maisto saugos ir visuomenės sveikatos problemomis, mitybos rekomendacijomis bei netinkamos mitybos rizikos sveikatai mažinimu.

Tematika:

Įvairaus amžiaus žmonių mitybos būklė Lietuvoje ir Pasaulyje, mitybos problemos: kūdikių mitybos būklė, ikimokyklinio amžiaus vaikų, . Mitybos netolygumai.

Mitybos įtaka visuomenės sveikatai ir sergamumui. Mitybos sąlygoto sergamumo būklė ir jos dinamika Lietuvoje ir Pasaulyje.

Mitybos galimos rizikos visuomenės sveikatai vertinimas.

Gyventojų mitybos tyrimo metodai, jų parinkimo kriterijai, privalumai ir trūkumai. Mitybos adekvatumo vertinimas.

Mitybos ir maisto saugos teisinis reguliavimas Europos sąjungoje ir Lietuvoje.

Lietuvos Respublikos Maisto įstatymas ir su juo susiję dokumentai. Maisto įstatymdavystė Pasaulyje.

Gyventojų mitybos mokymas, tarpsektorinis bendradarbiavimas sprendžiant mitybos ir visuomenės sveikatos klausimus.

Mitybos politika Lietuvoje.

Tarpsektorinis bendradarbiavimas mitybos ir maisto saugos srityje, jo plėtojimo sritys. Mitybos ir maisto saugos klausimus sprendžiančių institucijų funkcijos, tikslai, uždaviniai, bendradarbiavimas.

Maisto saugos užtikrinimas maisto gamybos, prekybos ir viešojo maitinimo įstaigose. Rizikos veiksnių analizės ir svarbių valdymo taškų sistemos mitybos ir maisto objektuose esmė, taikymas bei svarba visuomenės sveikatai. Geros higienos praktikos reikalavimų taikymas maisto objektuose.

Apsinuodijimai maistu, jų profilaktika.

Ekologiškas maistas, jo reglamentavimas, reikšmė sveikatai. Vartojimo ypatumai Lietuvoje ir kitose šalyse. Ekologiško maisto ženklavimas.

Funkcinis maistas ir jo komponentai.

Maisto papildai, jų reglamentavimas.

Specialios paskirties maisto produktai, juos reglamentuojantys dokumentai. Šių produktų reikšmė visuomenės sveikatai.

Nauji maisto produktai, genetiškai pakeistas maistas, jų galimas poveikis visuomenės sveikatai.

Maisto produktų ženklavimas, jų reglamentuojantys teisės aktai.

Maisto priedai, jų reglamentavimas, ženklavimas. Maisto priedų grupės, vartojimo ypatumai.

Geriamasis vanduo kaip plačiausiai vartojamas maisto produktas ir visuomenės sveikata.

Mityba, fizinis aktyvumas ir visuomenės sveikata.
 Sveikos mitybos rekomendacijos. Maistinės ir biologiškai aktyvios medžiagos, jų norminimas, reikšmė organizmui.
 Kūdikių mitybos rekomendacijos. Žindymo reikšmė. Žindymo skatinimas. Žindymo būklė Lietuvoje ir kitose šalyse.
 Neščiųjų ir žindyvių mityba, ypatumai, rekomendacijos, būklė Lietuvoje.
 Vaikų mitybos rekomendacijos.
 Mitybos organizavimo vaikų ugdymo įstaigose tvarka, jos reglamentavimas.
 Naujausia šalies ir užsienio šalių mokslinė literatūra mitybos ir visuomenės sveikatos klausimais.

Rekomenduojama literatūra:

1. Stukas R., Šurkienė G. Mityba ir jos vertinimas. – Vilniaus universiteto leidykla, 2009. – 165 p.
2. Handbook of Nutrition and Food. Edited by Carolyn D. Berdanier. – 2002 by CRC PRESS LLC. – 1533 p.
3. L.Katheleen Mahan, Sylvia Escott-Stump. Krause's. Food, Nutrition & Diet Therapy. 11 th edition. 2000. 1321 p.
4. Present knowledge in nutrition. Eighth edition. Edited by Barbara A. Bowman and Robert M. Russel. ILSI Press Washington, DC 2001.
5. Stukas R., Šurkienė G. Augalinis maistas. Poreikis ir reikšmė sveikatai nuo kūdikystės iki senatvės. Mokomoji knyga. – Vilnius, 2005.
6. Šurkienė G., Stukas R. Įvairaus amžiaus vaikų mityba ir jos vertinimas. - Vilnius, 2003. – 143 p.
7. Theodore H. Tulchinsky, Elena Varavikova. The New Public Health. Second Edition. Elsevier Inc., 2009, 217 – 256.
8. Vingras A., Stukas R. Ikimokyklinio amžiaus vaikų maitinimas. - Valdo leidykla, 2008. – 148 p.
9. Vingras A., Stukas R., Drazdienė N., Bartkevičiūtė R. Kūdikių maitinimas. – Vaistų žinios, 2010. – 131 p.
10. Juodkasis V., Kučingis Š. Geriamojo vandens kokybė ir jos norminimas. Vilniaus universiteto leidykla. 1999.
11. Walter.Willet. Nutritional Epidemiology. – Oxford. 2013. – 529.

Konsultuojantys dėstytojai:

1.	<u>Rimantas Stukas (prof.dr.):</u> 1. A.Astrauskienė, V.Dobrovolskij, R.Stukas. The Prevalence of Problem Drug Use in Lithuania, 47 tomas Nr.6, 2011, 340-346 p. ISI, SciSearch®, Journal Citation Reports/S Edition, MEDLINE, Index Copernicus, and DOAJ databases. 2. A.Kavaliūnas, G.Šurkienė, R.Dubakienė, R.Stukas, K.Žagminas, J.Šaulytė, Peter G. J. B

	Ischa Kummeling, Clare Mills. EuroPrevall Survey on Prevalence and Pattern of Self-Reported Adverse Reactions to Food and Food Allergies Among Primary Schoolchildren in Vilnius, Lithuania. <i>Medicina (Kaunas)</i> 2012; 48 (5): 265-271. ISI, SciSearch®, Journal Citation Reports/Science Edition, MEDLINE, Index Copernicus, and DOAJ databases. 3. J. Didžiapetrienė, B. Kazbarienė, B. Surinėnaitė, A. Krikštaponienė, A. Ulys, A. Uleckas, N. E. Samalavičius, R. Stukas. Antioxidative system parameters and level of IL-18 after surgery in patients with renal cell carcinoma according to gender. <i>Acta Physiologica Hungarica</i>. 2012; 113(1): 105-110. ISI, SciSearch®. 4. A. Mikaliūkštienė, A. Juozulynas, L. Narkauskaitė, K. Žagminas, J. Salyga, R. Stukas. Quality of life in relation to social and disease factors in patients with type 2 diabetes in Lithuania. <i>Medical Science Monitor</i>, 2013; 19:164-174. ISI, SciSearch®. 5. A. Kavaliūnas, G. Šurkienė, R. Dubakienė, K. Žagminas, R. Stukas. Potential risk factors of allergy in children: EuroPrevall project results in Vilnius, Lithuania. <i>Health</i>. 2013. Vol. 5, No. 12: 2032-2038 p. 6. A. Mikaliūkštienė, K. Žagminas, A. Juozulynas, L. Narkauskaitė, J. Salyga, K. Jankauskienė, R. Stukas, G. Šurkienė. Prevalence and determinants of anxiety and depression symptoms in patients with type 2 diabetes in Lithuania. <i>Medical Science Monitor</i>, 2014; 20:182-190. 7. B. Strukčinskienė, V. Giedraitis, J. Raistenskis, A. Martinkėnas, V. Strukčinskaitė, R. Stukas, Sevil Ugur Baysal. Similarities between self-reported road safety behavior of teenage drivers and their perceptions concerning road safety behavior of their parents. <i>Transportation Research Part F</i>, Volume 24, May 2014, Pages 8-16. http://ip-science.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi?PC=MASTER&ISSN=1369-8478; http://ip-science.thomsonreuters.com/mjl/ 8. V. Araminaitė, V. Žalgevičienė, R. Šimkūnaitė-Rizgelienė, R. Stukas, A. Kaminskas, J. Tutkuvienė. Maternal Caloric Restriction prior to Pregnancy Increases the Body Weight of the Second-Generation Male Offspring and Shortens Their Longevity in Rats. <i>Toxicology J. Exp. Med.</i>, 2014, 2014: 41-50. 9. J. Didžiapetrienė, G. Smalytė, J. Bublevič, B. Kazbarienė, V. Kasiulevičius, R. Stukas. Relationship between MDA plasma concentrations to long-term survival of breast cancer patients. <i>Tumori</i>, 2014; 100(3): 333-337. 10. J. Didžiapetrienė, J. Bublevič, G. Smalytė, B. Kazbarienė, R. Stukas. Significance of blood serum catalase activity and malondialdehyde level for survival prognosis of ovarian cancer patients. <i>Medicina</i>, 2014; Vol. 50, No. 4; 204-208. 11. Vaida Skurdenytė, Genė Šurkienė, Rimantas Stukas, Kęstutis Žagminas, Vincentas Giedraitis, Andrius Kavaliūnas. Assessment of nutrition and physical activity of 6th-7th grade schoolchildren in the city of Vilnius, Lithuania. <i>Open Medicine</i>, 2015, vol. 10, issue 1, ISSN (Online): 128-137
2.	<u>Genė Šurkienė (prof., dr.):</u> 1. L. Samsonienė, A. Juozulynas, G. Šurkienė, K. Jankauskienė, A. Lukšienė. Psychosocial environment for the integrated education opportunities of the disabled in Lithuania. <i>BMC Public Health</i> 2006, 6 : 305 2. K. Žagminas, G. Šurkienė, N. Urbanovič, R. Stukas. Tėvų požiūris į vaikų skiepimą. <i>Medicina</i>, 2007, T. 43, Nr. 2 : 161-169. 3. R. Dubakienė, G. Šurkienė, R. Stukas, J. Pirmaitytė – Vilesko, A. Kavaliūnas. Food allergies among 5th – 9th grade schoolchildren in Vilnius. <i>Ekologija</i>, 2008, vol. 54, N. 1: 1 – 4. 4. R. Sketerskienė, G. Šurkienė, K. Žagminas. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklų pagrindinio ugdymo programos mokinių mokymosi krūvis mokinių, mokytojų ir tėvų vertinimu. <i>Visuomenės sveikata</i>, 2008, 1(40): 22-30.

	5. K. Žagminas, G. Šurkienė, R. Stukas, G. Vadeikienė, G. Nariūnas, A. Šilys. Sveikatos rizikos veiksnių paplitimas tarp Vilniaus miesto vidurinių mokyklų 9 – 12 klasių mokinių 2001 – 2006 metais. Medicinos teorija ir praktika, 15 tomas, Nr. 1, 2009: 45-52. 6. R. Sketerskienė, G. Šurkienė, K. Žagminas. Mokinių mokymosi krūvio bei sveikatos ir dienos režimo sąsajos. Medicina, 2009, tomas 45, Nr. 5: 395 – 404. 7. G. Šurkienė, R. Dubakienė, R. Stukas, V. Sudeikytė, N. Janulevičiūtė. Home allergies among 5th – 9th grade schoolchildren in Vilnius, Lithuania. Ekologija – Ecology, 2009, Vol. 55, N. 3 – 4: 226 – 230. 12. Andrius Kavaliūnas. Assessment of nutrition and physical activity of 6th-7th grade schoolchildren in the city of Vilnius, Lithuania. Open Medicine, 2015, vol. 10, issue1, ISSN (Online):2391-5463 13. Vaida Skurdenytė, Genė Šurkienė, Rimantas Stukas, Kęstutis Žagminas, Vincentas Giedraitis, Andrius Kavaliūnas. Assessment of nutrition and physical activity of 6th-7th grade schoolchildren in the city of Vilnius, Lithuania. Open Medicine, 2015, vol. 10, issue1, ISSN (Online):128-137
3.	<u>Mindaugas Butikis (dr., lekt.):</u> 1. Filipavičiūtė R., Juozulynas A., Butikis M., Butkienė B., Jurgelėnas A. Pagyvenusių žmonių sveikatos stiprinimo situacijos vertinimas. Gerontologija. 2008;9(1):21-26 2. Juozulynas A., Astrauskienė A., Jurgelėnas A., Prapiestis J., Butikis M., Savičiūtė R.. Psichoaktyviųjų medžiagų integrali vartojimo rizika ir sauga tarp jaunimo. Gerontologija. 2008;9(3):157-161. 3. Jurgelėnas A., Juozulynas A., Butkienė B., Butikis M., Savičiūtė R. Gyvenimo kokybės ir amžiaus integralumo bruožai. Gerontologija. 2008;9(4):207-213. 4. Juozulynas A., Astrauskienė A., Jurgelėnas A., Šurkienė G., Butikis M. Alkoholio ir rūkymo socialinės sąsajos. Sveikatos mokslai. 2008;5(59):1938-1941. 5. Juozulynas A., Jurgelėnas A., Astrauskienė A., Prapiestis J., Butikis M., Savičiūtė R. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo integralaus poveikio jaunų žmonių sveikatai problema. Visuomenės sveikata. 2009;1(44):50-55. 6. Jurgelėnas A., Juozulynas A., Butkienė B., Butikis M. Situaciniai gyvenimo kokybės veiksniai Vilniaus mieste. Gerontologija. 2009;3(10):168-175. 7. Juozulynas A., Savičiūtė R., Butikis M., Jurgelėnas A., Filipavičiūtė R., Cozzolino M., Tota F. G., Simonova Z., Arena R., Giustini M., Longo E., Marotta D. R., Begiato M., Risse R., Szczerbinska K., Malinowska – Cieslik M., Piorecka B., Kijowska V., Roche R., Escotorin P., Cirera M. Healthy lifestyle peculiarity of older people. Sveikatos mokslai. 2010;5:3519-3523. 8. Juozulynas A., Butikis M., Venalis A., Narkauskaitė L., Jurgelėnas A. Integral approach to the quality of life conditioned by health. Acta Medica Lituanica. 2011;2(18):79–85.
Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto doktorantūros komiteto teikimu (2015-02-03, protokolas Nr. 4) patvirtinta Medicinos fakulteto taryboje 2015 m. vasario 10 d. protokolo Nr. 150000-T-1 (603)	
Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto dekanas prof. dr. Algirdas Utkus	